
Karel Škréta ožil v podání studentů a absolventů PedF UK

Divadelní spolek při Pedagogické fakultě UK letos slaví 10. výročí své existence. Z prvotního pokusu o didaktické ozvláštňení výuky se studentský divadelní soubor stále více přibližuje tomu, co se označuje termínem „ochotnické divadlo“. První březnový den uvedl spolek Temus Lamus v Salesiánském divadle představení Karel Škréta, malíř, kterému se dostalo cti být zařazeno do oficiálního doprovodného programu k výstavě Karel Škréta (1610 – 1674): Doba a dílo. Hru upravil a nastudoval Mgr. Tomáš Havelka, PhD., z katedry české literatury PedF UK. Reprízy představení proběhnou 21. 3. od 19.00, 30. 3. od 20.00 nebo 7. 4. také od 20.00 hod.

Představení Karel Škréta, malíř není prvním, které jste připravil. Můžete zavzpomínat i na ta předchozí?

Náš divadelní soubor, či asi lépe spolek, vznikl někdy na přelomu let 2000 a 2001. Zprvu šlo jen o pokus o didaktické ozvláštňení výuky starší české literatury na Pedagogické fakultě v Praze v rámci výběrových seminářů – provozovat divadlo je bezpochyby nejlepší způsob, jak se o samotné dobové produkci dozvědět více. Tento nápad nás mělo paradoxně nezávisle na sobě víc, a tak pod hlavičkou katedry české literatury provozovaly či provozují divadelní představení také kolegyně Věra Brožová a Miloš Sládek.

Já osobně jsem zprvu nevěděl, jak budou studenti na samo hraní reagovat, proto jsme začínali jen v uzavřeném prostředí semináře. Nicméně už od počátku byla mým cílem veřejná inscenace, a proto jsem v následujícím semestru avizoval veřejné vystoupení. Vybral jsem poněkud obhroublé frašky pozoruhodného autora poloviny 17. století, Václava Františka Kocmánka (reakce současníků na pobělohorský rustikální humor mě nesmírně zajímala i jako badatelský problém); to ovšem protřídilo řady zájemců.

Poprvé jsme veřejně vystoupili ve zcela dívčím obsazení (kromě mne, ovšem) v hospodě Na Slamníku v roce 2002. Už od tohoto představení se vytvořilo jádro, jehož někteří členové se mnou hrají dodnes (ve Svobodově *Škrétovi* je to Šárka Hřibová).

S kolegy jsme se snažili dohodnout na jisté dramaturgii, abychom se tematicky nebo herecky vzájemně nevyčerpávali: vytvořili jsme dvě divadelní „sekce“, spojené pod hlavičkou Vlastenského spolku kandidátů učitelství „Budeč“, v jehož rámci jsem já se svou produkcí tvořil druhou, vlastně nezávislou sekci. Takto jsem v letech 2002–2008 připravil pobělohorské hry *Zrcadlo masopustu* z roku 1690, podkrkonošské hry *Komedie o sedmi čertových osidlách*, *Labyrint světa*, *Komedii o panně Jenovefě*, dvakrát jsme tyto větší hry proložili komponovaným představením sestaveným z dalších Kocmánkových intermedii. V roce 2007 jsem experimentoval s „kvazidramaty“ a pokusil se inscenovat několik dobových textů o manželství. Pravidelně jsme naše úsilí prezentovali na festivalu Theatrum Kuks. Od roku 2004 vystupujeme pod názvem Temus Lamus, který jsme si vypůjčili z podkrkonošské hry *Komedie o sedmi čertových osidlách*, v ní se tímto spojením ne zcela gramotný sedlák snaží popsat jméno hymnu Te Deum laudamus. I my podobně krkolomně spějeme za svými divadelními ideály.

Podoba souboru se s léty měnila, jádro zůstávalo, do něj průběžně zasahovali noví herci, pocházející vesměs z řad studentů. Postupně jsem opouštěl seminářový princip a divadlo se stalo mimoškolní zájmovou činností, nedílně ovšem stále spojenou s prostředím pedagogické fakulty. Teď už je soubor ve zcela jiné podobě: jádro stále tvoří absolventi pedagogické fakulty a současní studenti, ale přátelské nebo rodinné vazby k nám přivedly i herce, kteří na pedagogické fakultě nestudovali: hráli či hrají s námi také právník, archivář, truhlář atd. Možná se tak začínáme blížit tomu, co se označuje termínem „ochotnické divadlo“, to věru nevím.

Proč právě Karel Škréta? Vzniklo představení účelně k právě probíhající výstavě, nebo nezávisle na ní?

Já jsem hodlal na rok 2011 připravit hru z Kravařska *Žena hašteřivá a zoufálivý manžel*, ale někdy koncem jara 2010 mě oslovil lektor Národní galerie a jeden čas i můj spolupracovník v Akademii věd Pavel Heřmánek s nabídkou, nechceme-li se ujmout inscenování hry o Škrétovi a připravit ji jako součást doprovodného programu probíhající výstavy. Odložil jsem proto moravskou hru a věnoval se hře Václava Aloise Svobody *Karel Škréta, malíř z roku 1842*. Představení organizujeme ve spolupráci s Lektorským oddělením Národní galerie v Praze.

Můžete prozradit něco z příprav představení – jak dlouho a kde jste zkoušeli, kdo připravil kostýmy a další zajímavosti ze zákulisí?

Přes léto jsem hru četl a přemýšlel, jak na ni. Je velmi výjimečná: Svoboda ji napsal v úžasném vlasteneckém duchu, tak typickém pro 40. léta 19. století, ve verších – to samozřejmě není nic neobvyklého, naopak, v předobrozenecké době v podstatě neexistovaly neveršované hry – jenže Svobodova hra je psána dvanáctislabičným metrem alexandrinu. A to není verš, který by rytmicky odpovídal češtině; Svoboda kvůli dodržení rytmických zásad měnil nelogicky slovosled a navíc protkal text novotářským lexikem; k nejpůvabnějším pasážím patří verše „A šemný zlojavec pozdě honívá býcha“, „Vy práva štít statný matnému předsudu snad k vůli dceři své se ztrápit ve trudu nedáte?“, „Nechejte děvčete milého ku prsoum se muže něžně linout, jak břečtan o něho své lokty tulně vinout“, nebo „Tedy mám touhou jesutnou nýti?“ Zprvu se mi zdálo, že s takovým textem se dá zacházet jen těžce; nicméně záhy jsem odvrhl představu, že bych si od Svobody půjčil jen syžet a napsal hru novou: nesmírně zásadním plánem této hry je vlastenčení, a to nahradit novými slovy dle mého nelze; navíc jsem si uvědomoval, že Svobodův jazyk je nejen problémem, ale i úžasným kladem, na kterém lze hru postavit (a to se po premiéře potvrdilo). A tak jsem text jen proškrtal, odstranil některé monology, celkem bez výčitek zrušil i jednu postavu, staršího malířského cechu Jana Pallinga (kterého Svoboda zasadil do textu, aby byl Škréta uznán za malíře i institucionálně). Text je dle mého mínění díky těmto zásahům až překvapivě svižný. Když jsme konečně slyšeli text při nezastavovaných zkouškách, uvědomili jsme si nečekaný fakt, že Svobodův jazyk je ve skutečnosti krásný a že celá hra je jakási škrétovská báseň: *Vlast a láska* jsou dvě hlavní témata hry i název jedné z doprovodných písní.

Výrazným dějotvorným tématem hry jsou tři Škrétovy obrazy: portrét dcery primátora Elišky z Rožmitálu (neznámý, zřejmě Svobodova fabulace) a dvě verze obrazu Svatý Lukáš maluje Pannu Marii (Svoboda využil znalosti obrazu malovaného Škrétou pro Týnský chrám v Praze, v současné době je v majetku Muzea hlavního města Prahy). Odvrhl jsem představu, že bychom ilustrativně použili reprodukci, a zadal jsem tento úkol svým dcerám, dvanáctileté Aničce a desetileté Marušce. Ty vytvořily svou interpretaci Škrétova obrazu, bylo to vlastně jejich první setkání s malbou na plátno a já jsem rád, že výsledek působí věru divadelně.

Zkoušeli jsme od podzimu 2010 ve školních prostorách Pedagogické fakulty, udělali jsme si jedno celodenní soustředění; nezávisle na tom jsem organizoval hudbu, které se myslím skvěle zhostili Marie Klichová, také absolventka Pedagogické fakulty v Praze, a Egli Přifti, doktorand katedry hudební výchovy tamtéž. Nahráli společně tři písničky z dobové tvorby Václava Jaromíra Pícka v půvabné recitálové klavírní úpravě. Důraz jsme dali na kostýmy, chtěli jsme, aby v tomto směru bylo představení reprezentativní; podařilo se mi k mé velké radosti zajistit dobové kostýmy z fondu Národního divadla v Praze, a tak přinejmenším po této stránce je naše představení profesionální.

Koho můžeme vidět v hereckém obsazení?

V představení hraje celkem osm postav. Jádrem vytvořili herci, kteří se mnou ztvárnili už řadu rolí, služebně „nejstarší“ je Šárka Hřibová, která zažila začátky našeho divadelnictví (hraje Elišku z Rožmitálu), podobně i mimořádně herecky vybavená Lucie Peisertová (hraje Lidmilu) hrála v začátcích divadelnictví na Pedagogické fakultě, ovšem se sekci Věry Brožové a Miloše Sládka; také Petr Kadlec, který ve Škrétovi hraje nenávislného Němce Waldorfa z Hubenšteina, se mnou vystupuje už od roku 2005, Honza Hradec dokonce od roku 2003. Mezi starší členy souboru patří i Václav Veselý (Škréta). K nim jsme zapojili současné studenty Jan Prucka (ten myslím úžasně využil svých jazykových znalostí při imitaci mluvy vlastensky zjitřelého Itala Girolama Marchettiho) a Ondřeje Hánu (sluha).

divadelní spolek

TEMUS LAMUS

uvádí

vlastenskou veselohru z roku 1842

Václav Alois Svoboda-Navarovský

Karel Škréta, malíř

Václav Mareš v roli Karla Škréty

Salesiánské divadlo

1. 3. v 19.00, 21. 3. v 19.00, 30. 3. ve 20.00, 7. 4. ve 20.00

Čech mateřčinu svou vším právem miluje!

Fotografie: Tomáš Havelka
(Lucie Kettnerová)